

Títol: Josefina Piquet és un dels testimonis que parlen, des de la memòria, a «100 dies»

Subtítol: El 20 de febrer, fa una conferència al Cercle Sport de Figueres sobre la seva experiència personal

Figueres / Mairena Rivas. La memòria de la infància de Josefina Piquet té color gris, olor a polseguera, so de bombes, gust de fam i tacte fred, molt fred. Malgrat la grisor, la pols, la gana i la por, els seus records són nítids i clars. El 7 de febrer passat va relatar, a Figueres, amb tot de detalls, l'experiència traumàtica que li va tocar viure quan només era una nena. També ha prestat el seu testimoni per al documental 100 dies. El 20 de febrer, torna a Figueres, al

Cercle Sport, per pronunciar una conferència de signe molt personal, a les 8 del vespre. Aquest és, textualment i en primera persona, un fragment de la seva vida, explicat el 7 de febrer passat al peu del monument figuerenc en record dels exiliats.

“Fa setanta anys, a Figueres, la meva mare i jo vam viure un bombardeig terrorífic. Jo vaig quedar sepultada sota la runa. La meva mare no va voler esperar ni un minut més i va decidir que, encara que no teníem notícies del pare, que era al front, perquè va dir que volia lluitar fins al final, ens n'aniríem a la frontera a buscar una miqueta de protecció. Quan penso en la meva mare, en el seu patiment, sento una tristesa profunda. Perquè la mare, per seguir el seu marit, va deixar tot el que més estimava a Barcelona: els seus pares, els seus germans, la seva casa, la seva terra. Ho havia perdut tot i no tenia notícies del pare. Només s'emportava la frustració d'haver perdut la guerra, les esperances perdudes, un paquet, una manta i la seva nena.

Sempre he estat com una nena vençuda, perquè els meus pares van perdre la guerra. I em sento molt orgullosa de ser filla dels que van perdre la guerra. Però jo, sense saber-ho, també m'havia convertit en una nena vençuda. Vam creuar els Pirineus, des d'aquí. Nosaltres som, crec, i perdoneu-me, els autèntics herois de la retirada. Els que vam anar a peu, amb el més just. Van començar per aquí [Figueres], però tenint en compte que aquesta via era la més perillosa, la mare i molts altres ens vam internar pels camins de muntanya. Jo recordo aquells camins de muntanya plens de neu. Va ser un hivern terrible. Recordo que plovia, també.

Els nens no sabíem què passava

Quines sabates portava? Les mateixes que portava a Barcelona. Desnodrits per la guerra, passant fam, esgotats, i la por, la por terrible als avions que sistemàticament ens venien perseguint per destruir-nos. ¿Vosaltres enteneu perquè ens havien de perseguir els avions, quan érem un poble ja derrotat que anàvem cap a l'exili? D'aquest camí que vam fer des d'aquí fins al Portús jo només parlaré dels nens. Els nens no sabíem el que estava passant. Molts d'ells no van arribar a la frontera, es van quedar pel camí, perquè també estaven esgotats i perquè no van poder aguantar les penalitats. Jo vaig poder aguantar, no sé com.

Recordo el que vaig passar quan sentia els avions, perquè era tan i tan terrible... que no puc oblidar la mà de la meva mare que m'agafava molt fort. Molts anys després, quan vaig recuperar el meu passat, després d'haver estat en silenci durant cinquanta anys, traumatitzada pel que havia patit, la meva mare em va dir: “T'agafava molt fort la mà perquè molts nens, quan sentien els avions, s'escapaven i es perdien.” Per això, heu vist en els documentals molts nens que caminen sols per aquestes muntanyes. Al final, vam arribar al Portús el 9 de febrer del 1939.

Quan estàvem ja en terres d'exili, un altre calvari, i una altra guerra. A mi em van caure al damunt, als deu anys, dues guerres. Al pare el vam trobar el 1941 a França, quan després d'haver estat a Argelers i Sant Ciprien es va incorporar a la companyia de treballadors estrangers. El meu pare, és clar, anarquista, de la CNT, un home idealista, doncs, què havia de fer? Incorporar-se a la resistència per lluitar contra el feixisme. I així és com un dia la Gestapo el va detenir i el va portar presoner. I què havia de fer la mare? Doncs agafar la nena de la mà i seguir el destí del seu marit. I així és com vam passar el final de la guerra, un any i mig, fins al 1944, presoners dels alemanys.

Què vol dir que jo era petita?

I un dia vam tornar. Vam tornar a Barcelona. Quan em diuen: "Tu eres molt petita, no saps el que passava." Jo dic que no m'ho diguin, això, perquè em poso molt trista i m'enfado. Què vol dir que jo era molt petita? És clar que aquella no era la meva guerra. Però jo vaig fer els mateixos quilòmetres que la meva mare, vaig trepitjar la mateixa neu, vaig passar el mateix fred, la mateixa gana, la mateixa por... tanta o més que tothom. Perquè encara estava traumatitzada pel bombardeig de Figueres, on vaig veure, amb cinc anys encara no fets, tots aquells morts i ferits, i aquells cossos mutilats, i aquelles persones que no les veia senceres perquè estaven sota bigues i sota runes.

Jo només puc dir que el camí que he fet en aquests setanta anys m'ha portat fins aquí. Però així com me'n vaig anar com una nena vençuda, ara, avui, torno com una dona gran, de 74 anys, que té molt clar i, repeteixo, que em sento orgullosa dels meus pares, d'en Josep Piquet i de la Conxita Ibáñez, perquè van lluitar per defensar la República i em van transmetre els valors de la República. Jo recordo quan em parlaven de dignitat, de justícia, de llibertat. Jo avui torno i vull declarar-me resistent a la desmemòria. Perquè des que fa uns anys vaig conèixer les Dones del 36 dono xerrades als instituts, perquè els joves han de saber el que ha passat. I continuaré donant xerrades mentre vulguin escoltar els sentiments d'una nena."

Frase destacada: «Amb cinc anys encara no fets, vaig veure morts i ferits, cossos mutilats, persones sota bigues i sota runes»

Peu de foto: Josefina Piquet ha tornat a trepitjar les llambordes de l'avinguda Perpinyà de Figueres per les quals va passar fa 70 anys camí de l'exili (autor: **ROGER LLEIXÀ**)

Figueres 7-2-2009. Inauguració monument als exiliats. D'esquerra a dreta: Alcalde de Figueres Santi Vila, Conseller Joan Saura, Pepita León i Josefina Piquet